

Koleżanki i Koledzy

1 października 2020 roku świętowaliśmy 115 rocznicę powstania Związku Nauczycielstwa Polskiego. Z powodu pandemii zmuszeni byliśmy podzielić uczestników na mniejsze grupy.

Koleżanki i Koledzy w codziennym życiu często brakuje czasu na chwilę refleksji i zadumy nad tym, co minęło i co wypełnia naszą teraźniejszość. Cyprian Kamil Norwid powiedział **„Aby drogę mierzyć przyszłą, trzeba koniecznie pamiętać skąd się wyszło.”**

Sięgnijmy więc do kart historii Związku Nauczycielstwa Polskiego i przypomnijmy niektóre wydarzenia, jakie zapisały się w dziejach naszej organizacji.

W II połowie XIX wieku nasilona na terenach zaborów pruskiego i rosyjskiego germanizacja i rusyfikacja polskiego społeczeństwa budziła coraz większy sprzeciw i opór inteligencji.

Nauczyciele, którym na sercu leżało wychowanie młodego pokolenia w duchu polskości, podjęli walkę o utrzymanie tradycji narodowych, która w konsekwencji stała się fundamentem dążeń o odzyskanie niepodległej Polski. Działalność organizacji zawodowych o charakterze narodowym na ziemiach polskich, pod zaborami była zabroniona.

Z inicjatywy odważnych i charyzmatycznych nauczycieli: Stefania Sempołowskiej, Antoniego Kowalczyka, Józefa Perzyny i nauczyciela Siudy **1 października 1905 roku** – w Pilaszkowie koło Łowicza odbyło się zgromadzenie około 35 postępowych nauczycielek i nauczycieli, które powołało **Związek Nauczycieli Ludowych**.

W krótkim czasie, do wówczas nielegalnego związku, przystąpiło ponad 1 tys. polskich nauczycieli. Podpisali oni deklarację, że **będą nauczać dzieci języka polskiego i w duchu polskim**. Spowodowało to represje wobec działaczy Związku ze strony władz carskich, część z nich straciła pracę i została zmuszona do ucieczki do Galicji. **Związek Nauczycieli Ludowych** działał nielegalnie

i w następstwie licznych aresztowań, po kilku tygodniach przestał istnieć.

9 grudnia 1905 roku – powstał **Polski Związek Nauczycielski**, który wchłonął ocalałych z prześladowań działaczy **Związku Nauczycieli Ludowych**. W tym samym czasie - **9 grudnia 1905 roku** - powołane zostało **Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego** – w swoich szeregach skupiło głównie nauczycieli prywatnych szkół średnich. **Statut** organizacji został zatwierdzony przez władze carskie dopiero w styczniu **1907 roku**.

28 grudnia 1905 roku – w Krakowie odbyło się **zebranie 520 delegatów z Galicji**, zwane **„Ankieta”**, podczas którego utworzono **Krajowy Związek Nauczycielstwa Ludowego**, zrzeszający nauczycieli z różnego typu szkół działających w zaborze austriackim.

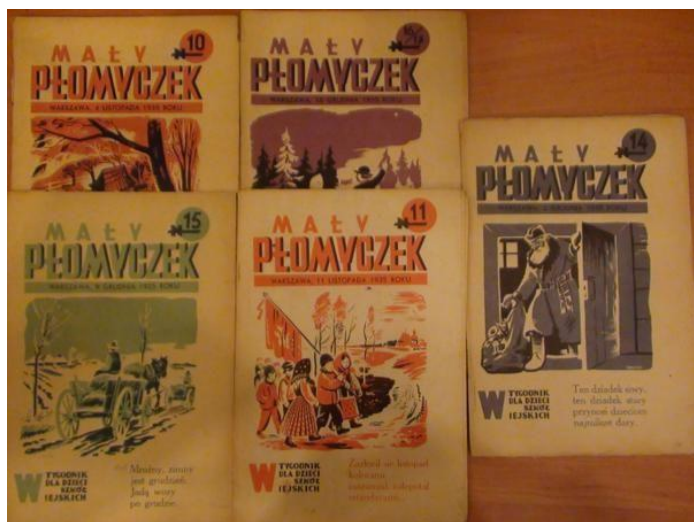
2 stycznia 1917 roku nastąpiło przyłączenie **Polskiego Związku Nauczycielskiego** do **Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego**.

W tym samym roku, w czerwcu, ukazał się pierwszy numer **„Głosu Nauczycielskiego”**. Początkowo wydawany był tylko raz w miesiącu. Obecnie jest to tygodnik, który w naszym mieście dociera do każdej placówki oświatowo-wychowawczej.

Koleżanki i Koledzy

W wielkim skrócie dotarliśmy do dwudziestolecia międzywojennego.

W 1919 roku w odbudowującej się po wielu latach zaborów Polsce, **Polski Związek Nauczycieli i Krajowy Związek Nauczycieli Ludowych** utworzył **Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych**. Od początku swego istnienia przywiązywał on wielką wagę do kształcenia nauczycieli i ciągłego podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych.

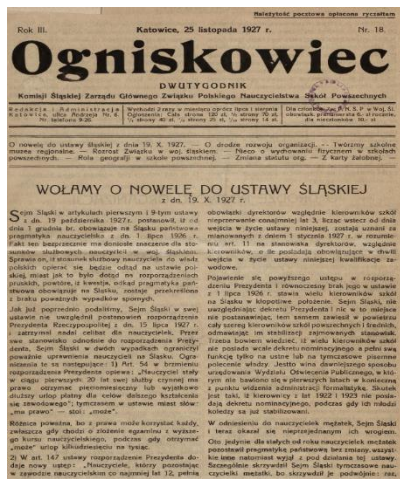

Po pierwszej wojnie światowej - w 1921 roku Instytut Wydawniczy „**Nasza Księgarnia**” rozpoczął wydawanie literatury dziecięcej, młodzieżowej oraz dzieł pedagogicznych.

Ukazywało się również **39 czasopism dla nauczycieli i młodzieży**, m.in. : **Nowe Tory**, **Ruch Pedagogiczny**, **Płomyk**, **Płomyczek**.

Rok później, na Śląsku wydano pierwszy

numer „**Ogniskowca**” Dwutygodnika Komisji Śląskiej Zarządu Głównego Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych.

7 lipca 1930 roku w Krakowie, **Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych** (założony 12 kwietnia 1919 roku) połączył swoje struktury ze **Związkiem Zawodowym Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich** (utworzonym w lutym 1919 roku) i zjednoczył pod jedną nazwą **Związek Nauczycielstwa Polskiego**.

W okresie międzywojennym, w niepodległej już Polsce, a **był to 1932 rok**, powstał

Instytut Pedagogiczny - pierwsza akademicka szkoła wyższa dla nauczycieli. Oferował on nauczycielom doksztalcenie zawodowe tzw. kursy doksztalające i kongresy pedagogiczne.

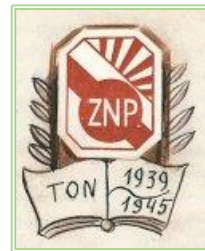
Wykładowcami byli między innymi: Maria Grzegorzewska – obecnie jej imię nosi Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, najstarsza uczelnia pedagogiczna w Polsce.

Józef Chałasiński, Julian Krzyżanowski, Bogdan Suchodolski, Władysław Tatarkiewicz i Marian Falski - twórca słynnego Elementarza, z którego korzystało wielu pierwszoklasistów.

Nasza Ojczyzna nie cieszyła się długo wolnością i spokojem. Gdy 1 września 1939 roku hitlerowskie Niemcy i 17 września Związek Radziecki dokonali napaści na Polskę, przerwali na 5,5 roku legalną i twórczą pracę Związku Nauczycielstwa Polskiego. W końcu października 1939 roku postanowiono, że Związek pod okupacyjnym kryptonimem **Tajna Organizacja Nauczycielska**, prowadzić będzie konspiracyjną działalność w zakresie tajnego nauczania i pomocy nauczycielom, ofiarom wojny. Działacze TON-u ukrywali poszukiwanych przez okupanta przedstawicieli inteligencji, pomagali osadzonym w obozach koncentracyjnych i więzieniach.

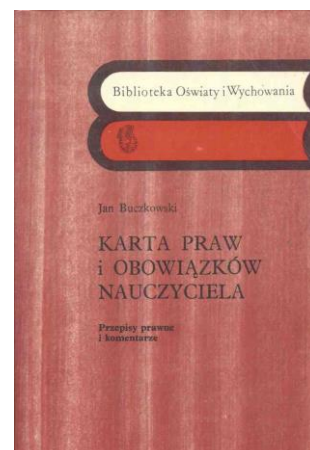

Zapraszam do obejrzenia filmu „Dom niezłomny”, którego scenarzystą, reżyserem i producentem jest dyrektor Zespołu Szkół w Luboniu Pani Anita Plumińska-Mieloch. Za sterami kamery stanął Piotr Świdziński. W filmie wystąpili uczniowie, nauczyciele Zespołu Szkół w Luboniu oraz ich rodzice. Film ten został poświęcony pamięci lubońskich nauczycieli, którzy podjęli się tajnego nauczania. Film jest dostępny na naszej stronie. Poczujmy choć przez chwilę atmosferę tamtych dni.

II wojna światowa jeszcze nie dobiegła końca, na zachodzie ciągle trwały zacięte walki, a w naszej

Ojczyźnie tak bardzo poranionej, zniszczonej i udręczonej wznowił działalność **Związek Nauczycielstwa Polskiego**.

Powojenne dzieje ZNP to ponad 75 lat, które obfitowały w bardzo ważne wydarzenia w historii narodu polskiego, a w tym szkolnictwa i nauki, stanowią integralny składnik polskiej oświaty i kultury. **27 kwietnia 1972** roku uchwalona została Ustawa tzw. **Karta praw i obowiązków nauczyciela**. W połowie **1980** roku potęgowało się niezadowolenie społeczne wyrażone w strajkach i protestach robotniczych.

13 GRUDNIA 1981

Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego
zawiesiła działalność wszystkich
organizacji związkowych, w tym ZNP

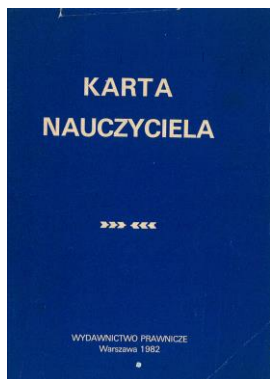

Najtrudniejszym momentem dla działaczy związkowych było wprowadzenia stanu wojennego. **13 grudnia 1981** roku Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego zawiesiła działalność wszystkich organizacji związkowych, w tym ZNP.

Związek wznowił działalność **5 sierpnia 1983** roku po rejestracji statutu ZNP przez Sąd Wojewódzki w Warszawie.

Wspomniana wyżej Karta Praw i obowiązków Nauczyciela utraciła moc po wprowadzeniu Ustawy z dnia **26 stycznia 1982** roku zwanej **Kartą**

Nauczyciela. Karta Nauczyciela weszła w życie **1 lutego 1982** roku określając prawa i obowiązki nauczyciela. Jest ona pragmatyką zawodową, co oznacza, że przy regulacji stosunku pracy osób jej podlegających, ma ona pierwszeństwo przed Kodeksem pracy.

Od tej daty Karta Nauczyciela jest dla nas **GWARANTEM**, to **KONSTYTUCJA** naszego zawodu, **ZBIÓR PRAW** a nie przywilejów.

Polskie święto oświaty i szkolnictwa wyższego ustanowione zostało wymienioną wyżej Kartą praw i obowiązków nauczyciela jako **Dzień Nauczyciela**.

Od **1982** roku na mocy ustawy Karta Nauczyciela obchodzone jest jako **Dzień Edukacji Narodowej**.

Historia Związku Nauczycielstwa Polskiego to wiele wspomnień, publikacji i pamiątek zachowanych do dnia dzisiejszego. Z tego miejsca zachęcam Wszystkie Koleżanki i Kolegów do zwiedzenia Muzeum Związku

Nauczycielstwa Polskiego w Pilaszowie. Powstało ono w budynku, w którym odbył się tajny zjazd nauczycieli. Zgromadzono w nim wiele eksponatów z różnych rejonów kraju upamiętniających historię naszego związku.

Przełom XX i XXI wieku to czas przez nas osobiście dobrze znany, to bardzo burzliwy okres w pracy wszystkich członków Związku Nauczycielstwa Polskiego. Wprowadzane reformy działały destrukcyjnie na system edukacji i wywołały liczne manifestacje, protesty, strajki. Zmusiły nas do walki o godne warunki pracy i płacy dla wszystkich pracowników oświaty.

28 lutego 1992 roku odbył się w szkołach ogólnopolski, jednodniowy strajk ostrzegawczy. Wzięło w nim udział 83% szkół podstawowych i średnich. Strajkujący domagali się waloryzacji płac, jednorazowego wypłacania „trzynastek” oraz większych nakładów na edukację.

22 kwietnia 1993 roku ponownie przystąpiono do ogólnopolskiego strajku (w większości protestujących szkół był to protest jednodniowy, w części dwugodzinny). Związkowcy domagali się wyższych podwyżek dla nauczycieli oraz wypłaty zaległej waloryzacji za 1991 r.

19 listopada 1999 roku nasz związek zorganizował jednodniowy strajk przeciwko niskim nakładom na oświatę, zmianom w [ustawie](#) Karta Nauczyciela (m.in. zapisom, zgodnie z którymi w tym roku wygasają prawa nauczycieli do wcześniejszych emerytur) oraz likwidacji małych, wiejskich szkół. Protestowało wówczas 56 % placówek.

29 maja 2007 roku ZNP przeprowadziło dwugodzinny strajk ostrzegawczy w szkołach i przedszkolach. Wzięło w nim udział około 20 tys. placówek, czyli ok. 60 % wszystkich publicznych szkół i przedszkoli w kraju.

Rok później **27 maja 2008** roku do jednodniowego, ogólnopolskiego strajku przystąpiło 2/3 polskich szkół i przedszkoli - 70 % placówek oświatowych. Rok później uchwalona została Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, będących odpowiednikiem emerytur pomostowych dla nauczycieli.

Deforma polskiej oświaty i bardzo niskie zarobki zdeteterminowały pracowników szkół i przedszkoli do rozpoczęcia **8 kwietnia 2019** roku bezterminowego, ogólnopolskiego strajku w publicznych jednostkach systemu oświaty, który zawieszony został **25 kwietnia 2019** roku. Był to największy strajk w historii polskiej oświaty od 1993 roku. Obejmował 3/4 polskich szkół i przedszkoli. Rząd próbował wszystkich sposobów, żeby sabotować strajk jeszcze zanim się zaczął. W naszym Oddziale, w Rybniku, strajkowało 100% szkół i przedszkoli.

30 listopada 2004 roku odbył się XXXVIII Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Delegatów ZNP, który przyjął uchwałę w sprawie zmian w statucie. Zmiany te zostały zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w Warszawie, dając podstawę do stworzenia jednolitej organizacji ZNP, na Jubileusz 100-lecia ruchu związkowego. Od tego czasu minęło kolejnych 15 lat.

Przez 115 lat Związek Nauczycielstwa Polskiego tworzyli i tworzą ludzie, którym przyświecały ideały wychowania i kształcenia młodego pokolenia w duchu polskości w wolnej i niepodległej Polsce. Funkcję prezesów ZNP sprawowało 15 zasłużonych w pracy Związku kolegów. Pierwszym Prezesem był Zygmunt Nowicki a ostatnim, który pełni funkcję do dnia dzisiejszego jest Prezes Sławomir Broniarz.

Od początku swojego istnienia ZNP przywiązywał wielką wagę do coraz lepszego kształcenia nauczycieli i systematycznego podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych.

Związek Nauczycielstwa Polskiego zetknął się z wieloma problemami natury kulturowej, społecznej i politycznej. Mimo to, upowszechniał postępową myśl pedagogiczną.

Dla osiągnięcia celów ZNP stosuje różne formy i środki między innymi

- organizuje kursy, szkolenia związkowe i poradnictwo prawne,
- opracowuje i przedkłada właściwym organom państwowym wnioski, opinie i stanowiska w sprawach oświaty i nauki, warunków pracy i bytu pracowników, emerytów i rencistów,
- prowadzi różne formy pomocy koleżeńskiej, działalności oświatowo-kulturalnej, turystycznej i sportowej,
- prowadzi domy nauczyciela, placówki leczniczo – wypoczynkowe, prowadzi działalność wychowawczą.

Związek Nauczycielstwa Polskiego współpracuje w ramach Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych z innymi związkami zawodowymi w tworzeniu aktów prawnych dotyczących szkolnictwa, nauki oraz statusu prawnego pracowników, w przypadku naruszeń przez pracodawcę podstawowych interesów oraz praw pracowniczych i związkowych.

Związek stosuje dozwolone prawnie formy obrony i protestu, zwołuje krajowe i międzynarodowe konferencje oraz deleguje swych przedstawicieli na zjazdy sympozja i kongresy.

Związek Nauczycielstwa Polskiego jest jedną z najstarszych organizacji związkowych na ziemiach polskich, jest dobrowolną, niezależną i samorządną organizacją zawodową pracowników oświaty i wychowania, szkolnictwa wyższego i nauki oraz emerytów i rencistów.

Broni zawodowych, ekonomicznych i socjalnych interesów czynnych zawodowo, jak i byłych pracowników. Związek troszczy się o kształtowanie demokratycznego oblicza polskiego szkolnictwa i szerokiej do niego dostępności, wychowania dzieci i młodzieży w duchu tolerancji, poszanowania praw, wolności i godności osobistej.

W publikacjach opisujących dzieje Związku Nauczycielstwa Polskiego, które znajdują się w naszym biurze można znaleźć wiele ciekawych informacji.

Na zakończenie przytoczę jeden z zapisów „Z kart historii Związku Nauczycielstwa Polskiego na ziemi Rybnicko-Wodzisławskiej”:

ny. W dokumentach Zarządu Głównego zachowało się pismo Zarządu Ogniska Rybnik z 14.12.1929 tej treści: „Zarząd Ogniska rybnickiego donosi o wystąpieniu ze związku PNSP Marii Mańkówny, nauczycielki w Paruszwicach, Rybnik Szkoła III od dn. 1.01.1929 r. z powodu zamążpójścia. Prosimy więc wymienioną koleżankę wykreślić z listy członków naszego Ogniska”.

Koleżanki i Koledzy

Dziękuję za pielęgnowanie tradycji Związku Nauczycielstwa Polskiego, wartości, które kształtują nowe pokolenia polskich nauczycieli. Dziękuję za wytrwałość i determinację w podejmowaniu działań budujących autorytet zawodu nauczyciela i szacunek dla wszystkich pracowników oświaty.

Dziękuję Wszystkim Zarządom Ognisk za współpracę w mijającym roku i zapraszam do jej kontynuowania w kolejnych latach.

Z okazji 115 rocznicy powstania Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Dnia Edukacji Narodowej na Wasze ręce składam wszystkim pracownikom oświaty serdeczne podziękowania za trud i zaangażowanie włożone w codzienną pracę na rzecz kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży.

Życzę radości z sukcesów pracy pedagogicznej i satysfakcji z wykonywanej pracy, niegasnącej pasji, a także optymizmu i odwagi w podejmowaniu nowych wyzwań w dążeniu do rozwoju osobistego.